

LIŚCIASTE **Mieczysław Czekalski**
KRZEWY OZDOBNE

Mieczysław Czekalski

1

LIŚCIASTE

KRZEWY OZDOBNE

O WSZECHSTRONNYM ZASTOSOWANIU

Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne
Poznań 2005

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA 5

WPROWADZENIE 7

**DOBÓR KRZEWÓW OZDOBNYCH
DO POSZCZEGÓLNYCH OBIEKTÓW
I SPOSOBU ICH WYKORZYSTANIA 9**

Krzewy o liściach opadających przed
nadejściem zimy 9

Pnącza 10

Krzewy i krzewinki zawsze zielone 12

Krzewy mało znane i rzadko uprawiane 13

Krzewy w pojemnikach do dekoracji
wnętrz 14

**PRZYGOTOWANIE GLEBY POD
KRZEWY, KUPNO, SADZENIE
I PIELEGNOWANIE 15**

Krzewy o liściach opadających przed
nadejściem zimy 15

Pnącza 17

Krzewy i krzewinki zawsze zielone 18

Krzewy mało znane i rzadko uprawiane 20

Krzewy w pojemnikach do dekoracji
wnętrz 21

**ZASADY CIĘCIA KRZEWÓW
OZDOBNYCH 22**

**ZASADY PĘDZENIA
I PRZYSPIESZANIA KWITNIENIA
ROŚLIN OZDOBNYCH 27**

**PĘDZENIE I PRZYSPIESZANIE
KWITNIENIA WYBRANYCH
KRZEWÓW OZDOBNYCH 30**

**ZARYS UPRAWY KRZEWÓW DO
PRZYSPIESZANIA KWITNIENIA
ŚCIEŻYCH GAŁĘZI 35**

**PĘDZENIE I PRZYSPIESZANIE
KWITNIENIA ŚCIEŻYCH GAŁĘZI 37**

**OPISY ZALECANYCH
GATUNKÓW I ODMIAN 39**

LITERATURA 203

SKOROWIDZ 207

INDEX 217

PRZEDMOWA

Książka zawiera kompletny zakres wiadomości dotyczących liściastych gatunków krzewów ozdobnych, przydatnych do uprawy w Polsce. Mogą one być wykorzystane w rozmaity sposób. Oprócz gatunków podstawowych opisano także liczne mało rozpowszechnione, uprawiane do tej pory tylko w ogrodach botanicznych i arboretach, które wykazują pozytywną adaptację w naszych warunkach przyrodniczych. Zaslужują na poznanie i wprowadzenie do rodzimej produkcji szkółkarskiej. Znane są natomiast w wielu krajach należących do Unii Europejskiej. Książka ta może służyć także jako podręcznik studentom Wydziałów Ogrodniczych Akademii Rolniczych w Polsce oraz wszystkim zainteresowanym krzewami ozdobnymi, np. projektantom ogrodów, specjalistom z zakresu urządzania i pielęgnacji terenów zieleni, szkółkarzom oraz producentom zamierzającym rozwinąć uprawy specjalistyczne, na zieleni i kwiaty cięte, łącznie z pędzeniem i przyspieszaniem kwitnienia. Wprowadzenie do jej treści gatunków rzadkich ma ułatwić absolwentom Wydziałów Ogrodniczych kontakt z europejskim asortymentem krzewów ozdobnych, co może się okazać korzystne dla ich przyszłej pracy zawodowej w kraju i ewentualnie zagranicą. Szkoła wyższa typu akademickiego zobowiązana jest bowiem do kształcenia dla przyszłości!

Nazewnictwo łacińskie krzewów w zdecydowanej większości oparte jest na słowniku nazw roślin "ZANDER, Handwörterbuch der Pflanzennamen" (Erhardt W., Götz E., Bödeker N., Seybold S., 2000. Verl. E. Ulmer Stuttgart) oraz na najnowszych publikacjach naukowych. Nazwy polskie zaczerpnięto z „Dendrologii” 2003, autorstwa W. Senety i J. Dolatowskiego i innych dzieł, zwłaszcza W. Senety. Niektóre nazwy, zwłaszcza gatunków u nas rzadko uprawianych, są propozycją autora tej książki.

Ze względu na zbyt dużą objętość publikację podzielono na dwie części. W tej części – pierwszej, opisano krzewy liściaste o liściach opadających na zimę oraz azalie i różaneczniki zawsze zielone, a w drugiej krzewy o liściach zawsze zielonych, pnącza, krzewy mało znane i rzadko uprawiane oraz uprawiane w pojemnikach do dekoracji wnętrz.

Liczba krzewów ozdobnych, zwłaszcza ich odmian zwiększa się szybko, dlatego każde opracowanie zwarte o nich musi być co pewien czas uzupełnione. Do napisania książki posłużyły liczne selektywnie wybrane publikacje, ale w znacznym stopniu ma ona charakter autorski, wykorzystujący czterdziestoletnie doświadczenie praktyczne, badawcze i dydaktyczne niżej podanego.

Mieczysław Czekalski

WPROWADZENIE

Krzewy są to wieloletnie rośliny drzewiaste nietworzące wyraźnego pnia. Ich główne pędy, często liczne, rozgałęziają się silnie, zagęszczając roślinę i zwiększając jej średnicę. Posadzone blisko siebie tworzą zwarte grupy lub zarośla o efektywnym wyglądzie, zwłaszcza w czasie kwitnienia. Wysokość krzewów może wynosić od kilkudziesięciu centymetrów do kilkunastu metrów. Niektóre bardzo wysokie krzewy trudno czasami odróżnić od drzew o kilku pniach. Liczne gatunki krzewów różnią się nie tylko wysokością i szerokością, ale również ulistnieniem, kształtem i barwą kwiatów oraz owoców, a także wymaganiami uprawowymi, tym samym zaś możliwością zastosowania. Ze względu na tę różnorodność stanowią one niezastąpiony element dekoracyjny na terenach zieleni i w ogrodach wszystkich typów. Ponadto krzewy są najtańszymi w użytkowaniu roślinami ozdobnymi. Wprawdzie koszt zakupu niektórych ich gatunków jest znacznie wyższy niż kwiatów jednorocznych, dwuletnich i większości bylin, jednakże przy właściwym pielęgnowaniu zdobią ogrody przez długie lata, a ich uprawa jest mniej pracochłonna. Dzięki trwałości i mało pracochłonnej pielęgnacji większości gatunków krzewy ozdobne są pożądanym składnikiem także ogrodów przydomowych, których właściciele są zwykle bardzo zapracowani i mogą im poświęcać niewiele cennego czasu.

Osobliwą grupę krzewów stanowią **pnącza**. Są to rośliny o łodygach zielonych lub zdrew-

niałych, silnie wydłużonych, cienkich i elastycznych, które dla wzrostu na wysokość wymagają podpór. Należą do różnych rodzin botanicznych. Najwięcej pnączy, bo około 2000 gatunków, występuje w strefie tropikalnej i subtropikalnej. W strefie klimatu umiarkowanego jest ich około 200. Szczególnie bogate w pnącza są tropikalne lasy Brazylii i Wyspy Antylskie, położone na Oceanie Atlantyckim. Pnącza określane są też mianem lian; słowo liana pochodzi właśnie z Wysp Antylskich. Liczne gatunki pnączy, o obfitym ulistnieniu i pięknych kwiatach, wykorzystywane są jako rośliny ozdobne. W Polsce można uprawiać, niestety, niewiele z nich, gdyż najczęściej są wrażliwe na niskie temperatury, ale nie tylko, bowiem gatunki wytrzymujące nasze zimy także uprawiane są zbyt rzadko. Tymczasem właściwości biologiczne pnączy, zwłaszcza szybki wzrost i wytwarzanie dużej masy w ciągu krótkiego czasu, przemawiają za szerokim ich stosowaniem w różnych miejscach.

Krzewy zimozielone lub poprawniej – **zawsze zielone**, utrzymują liście przez cały rok. Wytworzone w danym roku liście żyją 3-5, a nawet 6 lat, po czym opadają. Co roku powstają nowe liście, które wspólnie ze starszymi sprawiają, iż omawiane krzewy są zawsze zielone. Niektóre gatunki, np. ognik szkarłatny, podczas mroźnych zim, wskutek przemarznięcia, zrzucają część liści. Trwałe ulistnienie czyni opisywane krzewy dekoracyjnymi w ciągu całego roku. Licz-

ne gatunki, np. różaneczniki, rozwijają także piękne, różnobarwne kwiaty, a ognik i ostrokrzew – niezwykle ozdobne owoce. Krzewy zawsze zielone uprawiane są w Polsce rzadko, głównie – jak się sądzi – z powodu niewystarczającej odporności na niską temperaturę, występującą podczas surowych zim. Reprezentowane są one u nas przez gatunki należące do około 30 rodzajów, jednakże częściej spotyka się przedstawicieli tylko 20 rodzajów. Do bardziej rozpowszechnionych w ogrodach należą: bukszpan wieczniezielony i mahonia pospolita. Za rzadko natomiast uprawiane są: bluszcz pospolity, barwinek pospolity i ognik szkarłatny. W ostatnich latach coraz więcej sadi się różaneczników. Obserwacje i badania wskazują, że opinie o dużej wrażliwości wielu gatunków krzewów zawsze zielonych na niską temperaturę nie znalazły potwierdzenia. Krzewy te posadzone w miejscach zabezpieczonych przed wysuszającymi wiatrami zimowymi, w odpowiednio przygotowanej glebie i prawidłowo pielęgnowane, mogą zdobić ogrody oraz ogródki w przeważającej części naszego kraju.

Osiągnięcie sukcesu w uprawie krzewów zawsze zielonych można uznać niejako za sprawdzian wiedzy i umiejętności ogrodnika. Krzewy zawsze zielone ze względu na swoją atrakcyjność mają licznych miłośników, którzy pokonywanie kolejnych etapów związanych z ich uprawą traktują jako ulubione zajęcie i niezapomniane przeżycie. Uprawę tych krzewów warto rozpowszechnić, zwłaszcza w zachodniej części kraju, gdzie klimat jest łagodniejszy niż na pozostałym obszarze.

W polskich ogrodach botanicznych i arboretach oraz w innych placówkach naukowych, a także w szkółkach roślin ozdobnych prowadzone są badania i obserwacje adaptacji licznych gatunków krzewów do naszych warunków klimatycznych. Pozytywną ocenę otrzymały **gatunki mało znane**, dotychczas rzadko uprawiane. Na rozpowszechnienie zasługują m.in. abelia mosaneńska, aralia wysoka, dziurawiec farbierski, enkiant dzwonkowaty, fotergilla większa, heptakodium chińskie, judaszowiec południowy, kasztanowiec drobnokwiatowy, kielichowce, leszczynowce, palecznik chiński, stewartcja kameliowata, styraks, symplokos wiechowaty i wiele innych. Krzewy te zasługują na wprowadzenie do produkcji szkółkarskiej, bowiem zapotrzebowanie na nie już istnieje. W pierwszym rządzie uprawę ich warto propagować w zachodniej części kraju, na starannie dobranych stanowiskach. Analiza dendrologiczna parków miejskich i wiejskich na tym obszarze kraju wykazała, że wiele gatunków tzw. rzadkich było w nich z sukcesem stosowanych.

Szkółkarstwo drzew, krzewów i bylin ozdobnych to obecnie w naszym kraju najlepiej rozwinięty dział produkcji ogrodniczej. Dlatego niezbędne jest poszukiwanie nietradycyjnych sposobów wykorzystania krzewów ozdobnych, np. poprzez uprawę w **pojemnikach**, stosowanych do dekoracji wnętrz, na **kwiaty i zieleń ciętą**, do **pędzenia i przyspieszania kwitnienia** oraz do rozmaitych **kompozycji bukietarskich**.

Wymagania i zastosowanie ma takie same jak budleja Davida.

Do uprawy w pojemnikach z przeznaczeniem do dekoracji wnętrza i na kwiaty cięte – pod osłonami – warto wypróbować **budleję główkową** (*B. globosa* Hope) i **budleję Weyera** (*B. ×weyeriana* Weyer) – o kwiatach pomarańczowożółtych zebranych w główki, u pierwszego gatunku regularniejsze i ładniejsze.

Fot. 4. Budleja skrętołistna

Dereń – *Cornus* L. (Rodzina: Dereniowate – *Cornaceae*)

Do rodzaju dereń należy około 40 gatunków, przeważnie krzewów, występujących na półkuli północnej w strefie klimatu umiarkowanego. Systematyka dereni jest skomplikowana, różni autorzy rozumieją ją w szczególności różnie. Uważa się, że w Polsce dziko rosną 3 gatunki: dereń świdwa (*C. sanguinea* L.), dereń południowy (*C. australis* C.A. Mey.) i dereń węgierski (*C. hungarica* Karp.). Te 2 ostatnie gatunki bywają uważane za podgatunki derenia świdwy. Nie mają one większego znaczenia dekoracyjnego, dlatego nie będą tutaj omawiane; opisy ich można znaleźć w szczegółowych opracowaniach dendrologicznych (Seneta 1994).

Dereń biały

Cornus alba L.

W stanie naturalnym występuje na rozległych obszarach Eurazji. Jest to dla nas najważniejszy krzew o czerwono zabarwionych pędach w okresie bezlistnym. Rozrasta się szeroko, osiągając przy tym wysokość 2-3 m. Wygięte łukowato pędy w dolnej części przylegające do ziemi ukorzeniają się. Intensywnie czerwone i błyszczące są zwłaszcza gałązki jednoroczne. Latem młode pędy pokrywa siny nalot. Liście są jajowatoeliptyczne, długości 4-8 cm, na

Fot. 5. Dereń biały 'Elegantissima'

Magnolia pośrednia lub *Soulangea*

Magnolia ×soulangiana Soul.-Bod.

Magnolia ta jest reprezentowana przez około 30 odmian. Do uprawy w Polsce są przydatne:

'Alexandrina' – odmiana Aleksandry, ma kwiaty z zewnątrz zaróżowione, ku nasadzie płatków ciemniejsze – purpuroworóżowe i prążkowane, średnicy 10-12 cm, przyjemnie pachnące, bardzo obfite, rozwijają się na przełomie kwietnia i maja. Wyrasta do wysokości 5 m.

'Amabilis' – odmiana miła, ma kwiaty białe z zewnątrz zaróżowione, średnicy 8-10 cm, rozwijające się na przełomie kwietnia i maja. Wyrasta do wysokości 5 m.

'Brozzoni' – ma kwiaty wewnątrz białe, a zewnątrz jasnoróżowe, do 20 cm średnicy. Kwitnie na przełomie kwietnia i maja. Tworzy bardzo szerokie i szybko rosnące krzewy do wysokości 10 m.

Fot. 38. Magnolia pośrednia 'Alexandrina'

Fot. 39. Magnolia pośrednia 'Lennei'

'Heaven Scent' – ma kwiaty bardzo duże, różowe, kwitnie bardzo obficie przed rozwojem liści. Wyrasta do wysokości 3-5 m. U nas nowość!

'Lennei' – odmiana Lennego, ma kwiaty pękate (przypominające żarówkę lub gruszkę), o płatkach szerokich, soczystych, silnie wypukłych, długości 10-15 cm, z zewnątrz równomiernie ciemnopurpurowo-różowych, wewnątrz prawie białych, rozwijają się na przełomie kwietnia i maja. Wyrasta do wysokości 4 m. Jest to jedna z najcenniejszych odmian magnolii.

'Lennei Alba' – odmiana Lennego biała, ma kwiaty czysto białe, a inne cechy podobne do odmiany poprzedniej.

'Manchu Fan' – ma kwiaty bardzo duże, kremowe z delikatnym różowym odcieniem, rozwijające się na przełomie kwietnia i maja, przed lub równocześnie z liśćmi. Wyrasta do wysokości 3-5 m, podobnie rozrasta się na szerokość. U nas nowość!

'Rustica Rubra' – odmiana ta jest bardzo podobna do odmiany Lennego.

nych. Liście są mniejsze niż u trzmieliny pospolitej. Owoce są małe, głęboko podzielone na 4 komory, czerwone lub żółtawoczerwone. Błyszczące, czarne nasiona, niecałkowicie okrywa czerwona osnówka.

Trzmielina ta występuje u nas dość często we wschodniej części kraju, na zachodzie brak jej. Jest mniej dekoracyjna niż trzmielina pospolita, ale jako gatunek rodzimy zasługuje na większą uwagę i częstsze sadzenie na terenach zieleni oraz w większych ogrodach. Toleruje gleby piaszczyste i suchsze.

Trzmielina oskrzydłona

Euonymus alatus (Thunb.) Sieb.

W stanie naturalnym występuje we wschodniej Azji. Tworzy krzewy do około 2 m wysokości, ze sztywno rozpostartymi gałęziami. Pędy są opatrzone czterema korkowymi listewkami. Liście małe, jesienią czerwone. Bładoczerwone owoce są podzielone na 1-3 części. Brązowe nasiona okrywa pomarańczowoczerwona osnówka. Trzmielina ta jako nie w pełni mrozoodporna przydatna jest raczej do zachodniej części kraju. Dotychczas spotykana jest u nas rzadko.

'Compactus' – odmiana zwarta – to niski, gęsty i bardzo zwarty krzew, kształtu półkulistego, o liściach szkarłatnoczerwonych jesienią. Odpowiedni do tworzenia niskich żywopłotów, zwłaszcza swobodnie rosnących, czyli nieciętych. Znana od 1928 roku.

Trzmielina szerokolistna

Euonymus latifolius (L.) Mill.

W stanie naturalnym występuje w południowej Europie i w Azji Mniejszej. Two-

Fot. 102. Trzmielina pospolita

rzy duże krzewy lub małe drzewka do około 6-7 m wysokości. Liście ma duże, do 12-16 cm długości i 7 cm szerokości. Kwiaty są mało dekoracyjne. Owoce średnicy około 2 cm, mają 4-5 oskrzydłych komór, są karminowoczerwone i zwieszają się na cienkich, długich szypułkach. Nasiona w całości pokrywa pomarańczowa osnówka. Jesienią ozdobą tej trzmieliny są efektowne, szkarłatne liście i duże owoce. Jest u nas wytrzymała na mrozy.

Obydwa te gatunki obcego pochodzenia można stosować tak samo jak trzmieliny rodzime. Młode, zielone pędy oraz jesienne z barwnymi liśćmi i owocami są używane do rozmaitych kompozycji kwiatowych, w tym ikebany.

Omówione krótko trzmieliny o liściach opadających rozmnaża się z nasion i za pomocą sadzonek pędowych zielnych.

SKOROWIDZ

- A**
Antraknoza 91
- B**
Bakteryjna plamistość liści 90
- Berberys 39
berberys pospolity 39
 'Atropurpurea' 40
berberys wiązkowy 40
berberys Chopina 40
 'Chopin' 40
 'Purpurowy' 40
berberys koreański 40
berberys Thunberga 40
 'Atropurpurea Nana' 41
 'Aurea Nana' 41
 'Bagatelle' 41
 'Bonanza Gold' 41
 'Green Carpet' 41
 'Kobold' 41
 'Rose Glow' 41
 'Red Pillar' 41
- Bez (bzwina) 42
bez czarny 42
 'Aurea' 42
 'Aureomarginata' 42
 'Black Beauty' 42
 'Guincho Purple' 42
 'Laciniata' 42
 'Marginata' 42
 'Pulverulenta' 42
 'Pyramidalis' 42
bez koralowy 42
 'Plumosa Aurea' 43
 'Sutherland Gold' 43
 'Tenuifolia' 43
- Budleja 43
budleja Davida 43
 'Black Knight' 44
 'Empire Blue' 44
 'Ile de France' 44
 'Pink Delight' 44
 'Royal Red' 44
 'White Bouquet' 44
 'White Profusion' 44
budleja główkowa 45
budleja skrętolistna 44
budleja Weyera 45
- C**
Chloroza 163
Czarna plamistość liści 135
- D**
Dereń 45
dereń biały 45
 'Aurea' 46
 'Elegantissima' 45, 46
 'Angerteomarginata' 46
 'Gouchaultii' 46
 'Sibirica' 46
 'Sibirica Variegata' 46
 'Spaethii' 46
dereń kanadyjski 48
dereń kousa 48
dereń kwiecisty 48
dereń rozłogowy 47
 odmiana złotokora 48
 'Flaviramea' 48
dereń skrętolistny 46
dereń szwedzki 48
dereń świdwa 47
 'Winter Beauty' 47
 'Winter Flame' 47
dereń właściwy (dereń jadalny) 46
- F**
Forsycja 49
forsycja koreańska 50
 'Fontanna' 50
 'Helios' 50
 'Kanarek' 50
 'Maluch' 50

'Ottawa' 50
'Tetragold' 50
forsycja pośrednia 49
'Densiflora' 49
'Golden Times' 49
'Goldzauber' 49
'Lynwood' 49
'Primulina' 49
'Spectabilis' 49
'Vitellina' 50
forsycja zwisająca 50
forsycja zwisająca odmiana 'Fortu-
ne'a' 50
forsycja zwisająca odmiana Siebolda 50
fytoftoroza 172

H

Hortensja 52
hortensja bukietowa odmiana wielkokwiato-
wa 53
'Kyushu' 53
'Pink Diamond' 53
'Tardiva' 53
hortensja dębolistna 56
hortensja krzewiasta 53
'Grandiflora' 54
'Annabelle' 54
hortensja miękkowłosa 55
'Bretschneideri' 55
hortensja ogrodowa 54
'Bouquet Rose' 54
'Coerulea' 54
'Intermedia' 54
'Maculata' 55
hortensja piłkowana 55
'Intermedia' 55

I

Irga 57
irga błyszcząca 57
irga czarna 57
irga Dielsa 58
irga kutnerowata 57
irga pomarszczona 58
irga pospolita 57
irga pozioma 58
irga rozkrzewiona 59
irga wielokwiatowa 59

J

Jaśminowiec 60
jaśminowiec wonny 60
'Apollo' 62

'Aureus' 60
'Erectus' 61
'Falconeri' 61
'Justynka' 61
'Karolinka' 62
'Virginal' 61

K

Kalina 62
kalina angielska 65
kalina Burkwooda 67
'Anne Russell' 67
'Fulbrook' 67
kalina hordowina odmiana złotopstra 64
kalina japońska 66
kalina japońska forma płodna 66
kalina koralowa 63
'Aureum' 64
'Compactum' 63
'Nanum' 63
'Notcutt's Variety' 64
'Roseum' 63
'Xanthocarpum' 64
kalina koreańska 65
'Aurora' 65
'Diana' 65
kalina pożyteczna 67
kalina wonna 66
Karagana 67
karagana podolska 68
karagana syberyjska 68
'Lorbergii' 68
'Pendula' 68
'Walker' 68

Kolcowój 68

kolcowój pospolity 68
Krzewuszką (=Wajgela) 69
krzewuszką cudowną 69
'Abel Carriere' 69
'Bristol Ruby' 69
'Candida' 70
'Eva Rathke' 70
'Folius Purpureis' 69
'Olympiade' 70
'Styriaca' 70
'Variegata' 69
'Versicolor' 69

L

Leszczyna 71
leszczyna południowa 72
'Fuscorubra' 72
'Purpurea' 72

leszczyna pospolita 71
'Aurea' 71
'Contorta' 71
'Fuscorubra' 71
'Heterophylla' 71
'Pendula' 71

Ligustr 72

ligustr Gibbsa 73
ligustr jajolistny 72
'Aureum' 73
ligustr pospolity 72
'Atrovirens' 72
'Chlorocarpum' 72
'Pyramidale' 72
ligustr tępolistny 73
odmiana Regela 73

Lilak 74

lilak amurski odmiana japońska 77
lilak Meyera 76
'Palibin' 76
lilak ottawski 76
lilak perski 76
lilak pospolity 74
'Andenken an Ludwig Späth' 75
'Charles Joly' 75
'Katherine Havemeyer' 75
'Krasawica Moskwy' 75
'Madame Florent Stepman' 75
'Madame Lemoine' 75
'Michel Buchner' 75
'Mirabeau' 76
'Primrose' 76
'Sensation' 76

M

Magnolia 79

magnolia chińska 86
magnolia drzewiasta 79
magnolia Frase'ra 79
magnolia 'Galaxy' 87
magnolia gwiazdzista 81
'Centennial' 82
'George Henry Kern' 82
'Rosea' 82
'Rubra' 82
'Royal Star' 82
'Waterlily' 82
magnolia japońska 79, 81
północna 'Borealis' 81
'Rogów' 81
magnolia koko 79
magnolia Loebnera 84
'Donna' 84

'Leonard Messel' 84
'Merril' 84
'Powder Puff' 84
'Spring Snow' 84

magnolia naga 79, 84
magnolia parasolowata 79
magnolia piramidalna 79
magnolia pośrednia 79, 83
'Alba Superba' 84
'Alexandrina' 83
'Amabilis' 83
'Brozzoni' 83
'Heaven Scent' 83
'Lennei' 83
'Lennei Alba' 83
'Manchu Fan' 83
'Picture' 84
'Rustica Rubra' 83
'Speciosa' 84
'Superba Rosea' 84
'Verbanica' 84
magnolia purpurowa 85
'Gracilis' 79
'Nigra' 85
magnolia purpurowa odmiana czarna 85
magnolia sercowata 79
magnolia Siebolda 84
magnolia Soulangea 80, 83
magnolia Sprengera 'Diva' 86
magnolia szerokolistna 79
magnolia Thompsona 86
magnolia wielkokwiatowa 79, 86
magnolia wielkolistna 79
magnolia wierzbolistna 81
magnolia Wilsona 86
magnolia wirginijska 79, 85

odmiany magnolii hodowli amerykańskiej 86
'Ann' 86
'Butterflies' 87
'Betty' 86
'Elizabeth' 87
'Goldstar' 87
'Jane' 86
'Judy' 86
'Pinkie' 86
'Randy' 86
'Ricki' 87
'Susan' 87
'Yellow Bird' 87
'Yellow Lantern' 87

Migdałek 94

migdałek trójklapowy 94
odmiana pęnokwiatowa 'Multiplex' 94

migdałowiec karłowaty 95
Moszenki 23, 95
 moszenki południowe 95
 moszenki pośrednie 96
 'Copper Beauty' 96
Mszyce 92
 ogórkowa 92
 plamista 92
 smugowa 92
 trzmielinowo-burakowa 188
 ziemniaczana 92
Myszy 92

N
Namiotnik trzmieliniacek 188
Nornice 92

O
Obiela 96
 obiela wielkokwiatowa 96
Oczar 23, 98
 oczar japoński 98
 żółtopurpurowa 98
 oczar omszony 98
 oczar pośredni 98
 'Arnold Promise' 99
 'Jelena' 99
 'Pallida' 99
 'Westerstede' 98
 oczar wirginijski 98
Oliwnik 99
 oliwnik srebrzysty 100
 oliwnik wąskolistny 99
Opuchlak truskawkowiec 172
Ostrokrzew 100
 ostrokrzew okółkowy 100

P
Parch magnolii 91
Parcelina 101
 parcelina trójlistkowa 101
Pełnokrzęźnik 102
 pełnokrzęźnik różnobarwny 102
 odmiana szara 102
Perukowiec 24, 103
 perukowiec amerykański 104
 'Flame' 104
 'Grace' 104
 perukowiec podolski 103
 'Purpureus' 104
 'Royal Purple' 104
 'Rubrifolius' 104
 'Velvet Cloak' 104

Pęcherznica 105
 pęcherznica kalinolistna 105
 'Dart's Gold' 106
 'Diablo' 106
 'Luteus' 106

Pięciornik 23, 107
 pięciornik krzewiasty 107
 'Abbottswood' 107
 'Dart's Goldfinger' 107
 'Goldfinger' 107
 'Goldteppich' 107
 'Longacre' 107
 'Pretty Polly' 107
 'Primrose Beauty' 107
 'Red Ace' 107
 'Sommerflor' 107
 'Tangerine' 107

Pigwowiec 109
 pigwowiec japoński 109
 pigwowiec okazały 109
 'Geisha Girl' 109
 'Nivalis' 109
 'Simonii' 109
 'Toyo-Nishiki' 109
 pigwowiec pośredni 110
 'Crimson and Gold' 110
 'Elly Mossel' 110
 'Fire Dance' 110
 'Jet Trail' 110
 'Knap Hill Scarlet' 110
 'Nicoline' 110
 'Pink Lady' 110
 'Texas Scarlet' 110

Piwonia 111
 piwonia chińska 113
 piwonia Delaveya 113
 piwonia krzewiasta 112
 'Elisabeth' 112
 'Hans-Günter Mohr' 112
 'Illinois' 112
 'Jeanne d'Arc' 112
 'Madame Laffay' 113
 'Mlle. Marie Cluson' 113
 'Negricans' 113
 'Reine Elisabeth' 112
 'Souvenir de Ducher' 113
 piwonia żółta 113
 'Alice Harding' 113
 'Chromatella' 113
 'Souvenir du Prof. Maxime Cornu'
 113

Plamistość liści 91
Porzeczka 114

porzeczka krwista 24, 114
 'Atrorubens' 115
 'King Edward VII' 115
 'Splendens' 115
Przędziorek 92
 przędziorek chmielowiec 92

R

Rak pędów 92
Rdza 197
Rokitnik 116
 rokitnik pospolity 116
Róża 117
róża angielskie 128
 'Benjamin Britten' 128
 'Blythe Spirit' 128
 'Corvedale' 128
 'England's Rose' 128
 'Grace' 128
 'Graham Thomas' 128
 'Jubilee Celebration' 128
 'Mortimer Sackler' 128
 'William Shakespeare' 128
róża czepne 125
 'Flammentanz' 126
 'Golden Showers' 126
 'Heidelberg' 126
 'Paul's Scarlet Climber' 125
 'Rosarium Uetersen' 125
 'Super Dorothy' 125
 'Sympathie' 125
 'The New Dawn' 125
róża gęstokolczasta
róża Hugona 122
róża miniaturowe 125
 'Baron Meillandina' 125
 'Colibri '97' 125
 'Orange Meillandina' 125
 'Scarletta' 125
 'Sonnenkind' 125
 'Sw. Tereska' 125
 'Zwergkönig '78' 125
róża okrywowe 119
 'Alba Meidiland' 119
 'Cherry Meidiland' 119
 'Chimo' 120
 'Dagmar Hastrup' 120
 'Dart's Defender' 120
 'Heidetraum' 120
 'Magic Meidiland' 119
 'Max Graf' 120
 'Moje Hammarberg' 120
 'Pink Spray' 120

'Queen Fairy' 120
'Repens Meidiland' 120
'Roselina' 120
'Scarlet Meidiland' 120
'Weisse Immensee' 120
róża okrywowe – polskie odmiany 120
 'Merkury 2000' 120
 'Veneda' 120
róża o najintensywniejszym zapachu kwiatów 128
 'Barkarole' 128
 'Duftrausch' 128
 'Duftwolke' 128
 'Frederic Mistral' 128
 'Graf Lennart' 128
 'Heritage' 129
 'Hidalgo' 128
 'Ilse Haberland' 129
 'Ilse Krohn Superior' 129
 'Karl Heinz Hanisch' 129
 'Louise Odier' 129
 'Paul Ricard' 129
 'Papa Meiland' 128
 'Regatta' 129
 'The McCartney Rose' 128
 'Verosa' 128
 'Wife of Bath' 129
róża o ozdobnych owocach 129
 alpejska 129
 drobnolistna 129
 dzika 129
 francuska 129
 gęstokolczasta 129
 girlandowa 129
 Hugona 129
 jabłkowata 129
 Moyesa 129
 pomarszczona 129
 rdzawa 129
 stulistna 129
 wirginijska 129
 żółta 129
róża parkowe 120
 alpejska 124
 czerwonawa 121
 czteropłatkowa 122
 'Abraham Darby' 122
 'Feuerwerk' 122
 'Frühlingsduft' 122
 'Graham Thomas' 123
 'Grand Hotel' 123
 'Lichtkönigin Lucia' 123
 'Louise Odier' 123
 'Robusta' 123

- damasceńska 121
drobnoowocowa 124
dzika 124
eliptyczna 124
francuska 121
girlandowa 121
jabłkowata 124
Jundziła 124
Kostrakiewiczza 124
kutnerowata 124
miękką 124
polną 124
pomarszczoną 122
'Hansa' 122
'White Grootendorst' 122
Sherarda 124
sina 124
stulistna 121
rdzawa 121
węgierska 124
żółta 121
 'Persian Yellow' 121
 'Persiana' 121
- różeienne 127
róże – polskie odmiany 129
 'Alicja' 130
 'Anastazja' 131
 'Ashamed Fairy' 131
 'Chopin' 130
 'Disco' 130
 'Dorota' 131
 'Hanka' 130
 'Irina' 130
 'Jadwiga' 131
 'Jarocin' 131
 'Jubilat' 131
 'Junior' 130
 'Łęczycza' 131
 'Marylka' 130
 'Mazovia' 130
 'Mazowsze' 130
 'Merkury 2000' 131
 'Mikołaj Kopernik' 130
 'Navojka' 131
 'Polina' 130
 'Prof. Kownas' 131
 'Prof. Oszkinis' 130
 'Św. Tereska' 131
 'Varsovia' 130
 'Veneda' 131
 'Venrosa' 130
 'Venus' 131
 'Victoria' 130
- 'Vistula' 130
'Warszawa' 130
- róże tolerancyjne na czarną plamistość liści 135
 'Atlas' 136
 'Berlin' 136
 'Bonica '82' 136
 'Chinatown' 136
 'Chopin' 136
 'Clair Matin' 136
 'Diamant' 138
 'Diamond Border' 137
 'Ferdy' 136
 'Florentina' 136
 'Fortuna' 138
 'Freude' 136
 'Friesia' 137
 'Galia' 137
 'Gebrüder Grimm' 138
 'Hansa' 137
 'Jan Spek' 137
 'Junior' 137
 'La Paloma '85' 137
 'Leona' 138
 'Lions-Rose' 137
 'Lustige' 137
 'Märchenland' 137
 'Moje Hammarberg' 137
 'Neue Revue' 137
 'Nirvana' 137
 'Pink Grootendorst' 137
 'Purple Meidiland' 138
 'Rotilia' 138
 'Simply' 138
 'Sylvia' 137
 'Thérèse Bugnet' 137
 'Triade' 138
 'Troika' 137
 'Venice' 137
 'Versailles' 137
- róże wielkokwiatowe 117
 'Ambassador' 117
 'Berolina' 117
 'Carina' 117
 'Casanova' 117
 'Die Welt' 117
 'Duftwolke' 117
 'Erotica' 117
 'Ingrid Bergman' 117
 'Mister Lincoln' 117
 'Monica' 117
 'Papa Meilland' 117
 'Sommerduft' 117
 'Troika' 117

- róże wielokwiatowe 119
 'Allgold' 119
 'Bonica'82' 119
 'Friesia' 119
 'Montana' 119
 'Schneewittchen' 119
 stare róże ogrodowe 127
 'Amelia' 127
 'Baron Girod de l'Ain' 127
 białokwiatowa 127
 burbońska 127
 damasceńska 127
 'Fantin Latour' 127
 'Jacques Cartier' 127
 'Madame Hardy' 127
 'Madame Isaac Pereire' 127
 Noisett'a 127
 Pernetta 127
 piżmowa 127
 'Rubra' 127
 stulistna 127
 'Tuscany Superb' 127
 Różanecznik 138
 azalia Albrechta 141
 azalia drzewkowata 142
 azalia gandawska 143
 'Coccinea Speciosa' 143
 'Corneille' 143
 'Daviesii' 143
 'Goldlack' 143
 'Nancy Waterer' 143
 'Narcissiflora' 143
 'Fanny' 143
 'Unique' 143
 azalia japońska 142
 azalia Kaempfera 148
 azalia kamczacka 142
 azalia kanadyjska 141
 azalia kiusiuńska 148
 'Kermesina' 148
 'Kermesina Alba' 148
 azalia koreańska 149
 'Dubrava' 149
 'Ledicenense' 149
 'Orlice' 149
 'Otava' 149
 azalia lepka 142
 azalia nadbrzeżna 142
 azalia nagietkowa 140
 azalia nagokwiatowa 142
 azalia pięciolistkowa 142
 azalia pontyjska 139
 azalia różowa 142
 azalia Schlippenbacha 140
 azalia tępolistna 148
 'Amoenum' 149
 'Obtusum Album' 149
 azalia Vasey'a 142
 azalia zachodnia 142
 azalia żyłkowana 140
 azalie z grupy Knap Hill (KH) 145
 'Anneke' 146
 'Arista' 146
 'Berryrose' 145
 'Cannon's Double' 146
 'Cecile' 145
 'Csardas' 146
 'Doloroso' 146
 'Feuerwerk' 146
 'Fireball' 145
 'Gibraltar' 145
 'Glowing Embers' 145
 'Golden Eagle' 145
 'Golden Sunset' 145
 'Goldpracht' 146
 'Hachman Juanita' 146
 'Homebush' 145
 'Jack A. Sand' 146
 'Kilian' 146
 'Klondyke' 145
 'Parkfeuer' 147
 'Persil' 146
 'Pink Delight' 146
 'Satan' 146
 'Toucan' 146
 'Umpqua Queen' 147
 azalie z grupy Mollis 144
 'Christopher Wren' 144
 'Dinie Metselaar' 144
 'Dr M. Oosthoek' 144
 'Dr Reichenbach' 144
 'Hortulanus H. Witte' 144
 'Hugo Hardijzer' 144
 'Königin Emma' (synonim 'Queen Emma') 144
 'Koster's Brilliant Red' 144
 'Saturnus' 144
 azalie z grupy Occidentale 144
 'Irene Koster' 145
 'Exquisita' 145
 'Jack Brydon' 145
 'Magnifica' 145
 azalie z grupy Rustica 144
 'Aida' 144
 'Freya' 144
 'Il Tasso' 144

- 'Norma' 144
 'Phebe' 144
 'Phidias' 144
 'Velasquez' 144
 azalie o liściach zawsze zielonych 144
 'Diamant' 149
 'Chopin' 149
 'Maruszka' 149
 'Melina' 149
 'Rokoko' 149
 'Rubinetta' 149
 'Rubinstern' 149
 'Satschiko' 149
 'Schneewittchen' 149
 'Sikorsky' 149
 różanecznik czerwieniejący 161
 'Azurwolke' 161
 'Lavendula' 161
 różanecznik dahurski 162
 'Hokkaido' 162
 różanecznik drobnokwiatowy 163
 różanecznik dzwonkowatokwiatowy 161
 'Myrtilloides' 161
 różanecznik Forresta odmiana rozesłana 156
 'Baden-Baden' 156
 'Bad Eilsen' 156
 'Bengal' 156
 'Pumucki' 156
 'Scarlet Wonder' 156
 'Elvira' 156
 różanecznik gęsty 160
 'Azurika' 160
 'Blue Tit' 160
 'Blue Tit Magor' 160
 'Blue Tit Hobbie' 160
 'Buchlovice' 160
 'Moerheim' 160
 'Sapphire' 160
 'Saint Merryn' 160
 różanecznik jakuszymański 154
 'Anuschka' 154
 'Bad Zwischenahn' 154
 'Blurettia' 154
 'Daniela' 154
 'Fantastica' 154
 'Flava' 154
 'Kalinka' 154
 'Koichiro Wada' 154
 'Lumina' 154
 'Nicoletta' 154
 'Polaris' 154
 'Schneekrone' 154
 różanecznik karoliński 159
 'Dora Amateis' 159
 'P.J.M. Elite' 159
 'P.J. Mezitt' 159
 różanecznik katawbijski (= różanecznik fioletowy) 151
 'Album Novum' 151
 'Alfred' 151
 'America' 151
 'Azurro' 152
 'Britannia' 151
 'Caractacus' 151
 'Catawiense Boursault' 151
 'Catawiense Grandiflorum' 151
 'Catharina van Tol' 151
 'Dr H.C. Dresselhuys' 151
 'Dr V.H. Rutgers' 151
 'Duke of York' 151
 'Edward S. Rand' 151
 'Hachman's Charmant' 152
 'Hachman's Feuerschein' 152
 'Humboldt' 152
 'Lee's Dark Purple' 152
 'Nova Zembla' 152
 'Old Port' 152
 'Rasputin' 152
 'Roseum Elegans' 152
 'Torero' 152
 różanecznik krótkowocowy 156
 'Haaga' 157
 'Helliki' 157
 'Helsinki University' 157
 'P.M.A. Tigerstedt' 157
 'St. Michel' 157
 Tigerstedta 157
 różanecznik olbrzymi 153
 'Lady Annette de Trafford' 153
 'Maximum Album' 153
 różanecznik otrzęsiony 162
 'Praecox' 162
 różanecznik owłosiony 163
 różanecznik pontyjski 158
 'Fastuosum Flore Pleno' 158
 'Purple Splendour' 158
 'Roseum' 158
 'Variegata' 158
 różanecznik powabny 161
 różanecznik Smirnowa 153
 'Daisy' 153
 'Darius' 153
 'Donar' 153
 różanecznik Warda 155
 'Brasilia' 155

'Ehregold' 155
'Goldbukett' 155
'Goldkrone' 155
'Graf Lennart' 155
'Lachsgold' 155
'Stadt Westerstede' 155
różanecznik Williama 155
'August Lamken' 155
'Gartendirektor Glocker' 155
'Gartendirektor Rieger' 155
'Jackwill' 156
'Stadt Essen' 156
różanecznik żółty 139

S

Suchodrzew 173
suchodrzew Alberta 173
suchodrzew czarny 173
suchodrzew Maacka 173
suchodrzew pospolity 173
suchodrzew tatarski 174
'Arnold Red' 174
wiciokrzew pomorski 173
Sumak 174
sumak octowiec 175
'Disecta' 175
Szara pleśń 91
Szcodrzeniec 176
szcodrzeniec Bean'a 178
szcodrzeniec czerniejący (=szcodrzyk
czerniejący) 176
szcodrzeniec główkowaty 176
szcodrzeniec keweński 178
szcodrzeniec położony 178
szcodrzeniec purpurowy 178
'Albus' 179
'Atropurpureus' 179
szcodrzeniec rozesłany 177
szcodrzeniec wczesny 178
'Algold' 178
'Boskoop Ruby' 178
'Cytisus 'Hollandia' 178
'Gold Spear' 178
szcodrzeniec zmienny (= szcodrzeniec
biały) 177
żarnowiec miotlasty 177
'Andreanus Splendens' (= 'Andreanus') 177
'Burkwoodii' 177
'Butterfly' 177
'Erlkönig' 178
'Goldfinch' 178
'Luna' 178

'Palette' 178
'Roter Favorit' 178
'Red Wings' 178

Ś

Śliwa 179
śliwa ałycza odmiana 'Hessego' 179
śliwa ałycza odmiana Pissarda 180
śliwa dziecięca 179
Śnieguliczka 180
śnieguliczka biała 180
śnieguliczka Chenaulta 181
'Mother of Pearl' 181
'White Hedge' 181
śnieguliczka koralowa 181

T

Tamaryszek 182
tamaryszek czteropęcikowy 182
tamaryszek francuski 183
tamaryszek rozgałęziony 182
Tawlina 183
tawlina jarzębolistna 184
Tawuła 184
tawuła japońska 185
'Albiflora' 185
'Anthony Waterer' 185
'Cripsa' 186
'Goldflame' 186
'Goldmound' 186
'Japanese Dwarf' 186
'Froebeli' 186
'Little Princess' 186
'Shirobana' 186
tawuła norweska 187
tawuła nipponńska 187
'Snowmound' 187
tawuła śliwolistna 187
tawuła van Houtte'a 187
tawuła wczesna 24, 184
Trzmielina 188
trzmielina brodawkowata 188
trzmielina oskrzydłona 189
'Compactus' 189
trzmielina pospolita 188
'Red Cascade' 188
trzmielina szerokolistna 189

W

Wierzba 190
wierzba alpejska 194
wierzba Bocka 194
wierzba borówkolistna 190

wierzba całolistna 191
 'Hakuro Nishiki' 191
 'Pendula' 191
wierzba Cotteta 191
wierzba cuchnąca 194
wierzba czarnokotkowa 194
wierzba drzewkowata 194
wierzba Grahama odmiana 'Moorei' 195
wierzba iwa odmiana 'Kilmarnock' 190
wierzba lapońska 190
wierzba moupińska 192
wierzba Nakamury odmiana yezo-alpina 195
wierzba naprzeciwlistna 195
wierzba oszczepowata odmiana 'Wehrhahna'
191
wierzba płózca 193
wierzba płózca odmiana srebrzystolistna 193
wierzba purpurowa 192
 'Nana' 193
 'Pendula' 193
wierzba sachalińska odmiana spłaszczona
194
wierzba Smitha 197
 'Raamberg' 197
wierzba szwajcarska 191
wierzba wełnista 192

wierzba wykrojona 196
wierzba zielna 195
wierzba żyłkowana 196

Z

Zamieranie pędów 91
Zgorzel kory 194
Złotokap 198
 złotokap pospolity 198
 złotokap Waterera 198
 'Vossii' 198

Ż

Żyłstek 199
 żyłstek mieszańcowy 200
 'Pink Pompon' 200
 'Stawberry Fields' 200
żyłstek szorstki 199
 'Candidissima' 199
 'Plena' 199
 'Puctata' 200
 'Watereri' 200
żyłstek różowy 200
 'Campanulata' 200
 'Grandiflora' 200
żyłstek wysmukły 200

Książka zawiera kompletny zakres wiadomości dotyczących liściastych gatunków krzewów ozdobnych, przydatnych do uprawy w Polsce. Mogą one być wykorzystane w rozmaity sposób. Oprócz gatunków podstawowych opisano także liczne mało rozpowszechnione, uprawiane do tej pory tylko w ogrodach botanicznych i arboretach, które wykazują pozytywną adaptację w naszych warunkach przyrodniczych. Zaslugują na poznanie i wprowadzenie do rodzimej produkcji szkółkarskiej. Znane są natomiast w wielu krajach należących do Unii Europejskiej. Książka ta może służyć także jako podręcznik studentom Wydziałów Ogrodniczych Akademii Rolniczych w Polsce oraz wszystkim zainteresowanym krzewami ozdobnymi, np. projektantom ogrodów, specjalistom z zakresu urządzania i pielęgnacji terenów zieleni, szkółkarzom oraz producentom zamierzającym rozwinąć uprawy specjalistyczne, na zieleń i kwiaty cięte, łącznie z pędzeniem i przyspieszaniem kwitnienia.

Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne

ISBN 83-09-01789-8

9 788309 017899 >